

Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Geçici Koruma Altındaki Öğrencilere Yönelik Yapılan Eğitsel Çalışmaların İncelenmesi

Gülbahar UYSAL

MEB Eğitim Yöneticisi

gulbaharuysal@stu.aydin.edu.tr 0009-0008-1109-9954

Özet

İnsanlar yüzyıllar boyunca yaşadıkları coğrafyalarda olumsuz iklim koşulları, salgın hastalıklar, doğal afetler, kıtlık, eğitim koşulları, güvenlik sorunları ve iç karışıklıklar gibi zorluklarla mücadele etmişlerdir. Bu olumsuz şartlar insanları doğup büyüdüğü mevcut yaşam alanlarını, güvenli sayılabilecek ve yaşam standartları yüksek yerlere tercih ederek göç etmek zorunda bırakmıştır. Belirli olumsuz sebeplere bağlı olarak gerçekleşen bu büyük göç hareketleri tarihte büyük değişim ve oluşumları da beraberinde getirdiği için insanlık tarihindeki önemini her zaman korumuştur. Göç, insanların, grupların demografik, coğrafik, ekonomik ve politik nedenlerden dolayı zaman ve mekânda yer değiştirmesi ile eyleme dönüşen ve eylemin bitiminden sonra da etkileri devam eden bir süreçler bütünüdür. Göç beraberinde getirdiği değişim ve dönüşümlerle, göç alan ülkelerin ekonomik ve sosyokültürel yapılarında olumlu-olumsuz izler bırakmaktadır. Sınır komşularının yaşadığı iç karışıklıklar nedeniyle Türkiye bu göç hareketliliğinden en çok etkilenen ülkelerden biridir. Türkiye’nin jeopolitik konumu; savaş, iç karışıklık gibi nedenlerle göçe zorlanan komşularının çaldığı ilk kapı olmasına neden olmaktadır. Bu durum Türkiye’nin ekonomik ve sosyokültürel yapısında olumlu ve olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Tarih boyunca birçok göçe şahit olan ve Türkiye son olarak komşu ülkelerden kitleler halinde gelen çok sayıdaki kişiye ev sahipliği yapmak durumunda kalmıştır. Türkiye Cumhuriyeti geçici koruma altındaki çocukların her türlü ihtiyaçlarını karşılama çabasında bulunurken, ülkemize sığınan ve eğitim alma hakkı olan okul öncesi eğitim çağındaki çocukların eğitim ihtiyacını da büyük oranda karşılayacak çalışmalar planlamıştır. Ülkemize sığınan bu insanların Türkiye’de kalmaya devam ettikleri süre boyunca bu toprakların kültürü ile uyum içinde bulunarak ruhsal ve fiziksel sağlıklarının korunması önem teşkil etmektedir. Bu kadar farklı kültürden insanın uç noktadaki sayılarla farklı bir kültürün içine kontrolsüzce bırakılması, bir arada yaşamalarının istenmesi elbette beraberinde birtakım sorunları da getirecektir. Bu sorunları aşmanın en kesin ve pratik çözümü ise hiç kuşkusuz okul öncesi çağındaki çocuklara sağlam bir eğitim öğretim ortamı oluşturulması ile mümkündür. Bu kapsamda okul öncesi öğretmenlerinin, geçici koruma altındaki öğrencilerin eğitiminde yaşadıkları en büyük problem olan başta öğrencilerin Türkçe bilmemeleri sorunu ile baş etmeleri elzemdir. Okul öncesi öğretmenleri başta olmak üzere konuyla

bağlantılı sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin yoğun ve planlı çalışmalarıyla bu sorunu asgari düzeye indirmek olasıdır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Kurumları, Geçici Koruma, Okul Öncesi Eğitim

Investigation of Educational Studies Conducted for Students Under Temporary Protection in Preschool Educational Institutions in Turkey

Abstract

People have struggled with difficulties such as adverse climatic conditions, epidemic diseases, natural disasters, famine, educational conditions, security problems and internal disturbances in the geographies they have lived in for centuries. These adverse conditions have forced people to migrate by preferring the existing living spaces where they were born and raised to places that can be considered safe and have high living standards. These great migration movements, which took place due to certain negative reasons, have always retained their importance in human history because they have brought about great changes and formations in history. Migration is a set of processes that turn into action with the displacement of people and groups in time and space for demographic, geographical, economic and political reasons, and their effects continue after the end of the action. With the changes and transformations brought about by migration, it leaves positive and negative traces in the economic and sociocultural structures of the countries receiving migration. Due to the internal turmoil experienced by its border neighbors, Turkey is one of the countries most affected by this migration mobility. Turkey's geopolitical position; the war causes it to be the first door knocked by its neighbors, who are forced to migrate due to reasons such as internal unrest. This situation leads to positive and negative consequences in the economic and sociocultural structure of Turkey. Having witnessed many migrations throughout history, and Turkey has finally had to host a large number of people who have come in masses from neighboring countries. While the Republic of Turkey is making efforts to meet all kinds of needs of children under temporary protection, it has planned studies that will largely meet the educational needs of children of preschool education age who have taken refuge in our country and have the right to education. It is important to protect the mental and physical health of these people who have taken refuge in our country by being in harmony with the culture of these lands during their stay in Turkey. Of course, the uncontrolled release of people from such different cultures into a different culture with extreme numbers, the desire for them to live together, will bring some problems with it. Dec. The most definite and practical solution to overcome these problems is undoubtedly possible by creating a solid educational environment for children of preschool age. In this context, it is essential for preschool teachers to cope with the problem of students not knowing Turkish in the first place, which is the biggest problem that students under temporary protection experience in their education. It is possible to minimize this problem by intensive and planned studies of classroom teachers and branch teachers related to the subject, especially preschool teachers.

Key Words: Educational Institutions, Temporary Protection, Preschool Education

Giriş

İnsanlar yüzyıllar boyunca yaşadıkları coğrafyalarda olumsuz iklim koşulları, salgın hastalıklar, doğal afetler, kıtlık, eğitim koşulları, güvenlik sorunları ve iç karışıklıklar gibi zorluklarla mücadele etmişlerdir. Bu olumsuz şartlar insanları doğup büyüdüğü mevcut yaşam alanlarını, güvenli sayılabilecek ve yaşam standartları yüksek yerlere tercih ederek göç etmek zorunda bırakmıştır (Güleç ve Alkış, 2004).

Belirli olumsuz sebeplere bağlı olarak gerçekleşen bu büyük göç hareketleri tarihte büyük değişim ve oluşumları da beraberinde getirdiği için insanlık tarihindeki önemini her zaman korumuştur. Çakır’a göre göç; “İnsanların, grupların demografik, coğrafik, ekonomik ve politik nedenlerden dolayı zaman ve mekânda yer değiştirmesi ile eyleme dönüşen ve eylemin bitiminden sonra da etkileri devam eden bir süreçler bütünüdür.” (Çakır, 2011).

Göç beraberinde getirdiği değişim ve dönüşümlerle, göç alan ülkelerin ekonomik ve sosyokültürel yapılarında olumlu-olumsuz izler bırakmaktadır. Göç hareketliliği ülkelerin insan yaşamını olumsuz etkileyen tarihsel olayları ile yüzyıllardır kendi içindeki devamlılığını sürdürmekte ve artan olumsuz durumlar göçün etki alanını her geçen gün genişletmektedir. Bu durumda göç alan ülkeler ve göç edenlerin sayısı her geçen yıl katlanarak artmaktadır (Güleç ve Alkış, 2004).

Sınır komşularımızın yaşadığı iç karışıklıklar nedeniyle Türkiye bu göç hareketliliğinden en çok etkilenen ülkelerden biridir. Türkiye’nin jeopolitik konumu; savaş, iç karışıklık gibi nedenlerle göçe zorlanan komşularının çaldığı ilk kapı olmasına neden olmaktadır (Kap, 2014). Bu durum Türkiye’nin ekonomik ve sosyokültürel yapısında olumlu ve olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.

Kitleler halinde ülkeye düzensiz şekilde giriş yapan ve geçici koruma altındaki bu insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri, eğitim alabilmeleri ülkenin sosyal politikaları ile uyum içinde ilerlemelidir. Bunun sonucunda göç alan ülkeler bu göç hareketliliğinin olumsuz etkilerini en aza indirebileceklerdir (Abdi, 2022).

Bu noktada göç eden insanların göçmen, mülteci ya da sığınmacı olma durumları önem arz etmektedir. Ülkeler politikalarını bu tanımlara göre yürütmekte ve bu tanımlara uygun ihtiyaç duyulan yasaları yürürlüğe sokmaktadırlar (Çakır, 2011).

Uluslararası Göç Örgütü’nün (International Organization for Migration-IOM) yayımladığı Göç

Terimleri Sözlüğüne göre göçmen; ‘Göçmen terimi genellikle, bireyin göç etme kararını, zorlayıcı dış faktörlerin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle ve ‘kişisel uygunluk’ sebepleriyle aldığı tüm durumları kapsar şekilde anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu ifade, maddi ve sosyal koşullarını iyileştirmek ve kendileri ve ailelerine ilişkin beklentilerini geliştirmek amacıyla başka bir ülkeye veya bölgeye hareket eden kişiler ve aile fertleri için geçerli kabul edilmiştir.

Birleşmiş Milletler göçmeni, sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey olarak tanımlar.’ şeklinde ifade edilmiştir (IOM, 2009).

Resmî Gazete’de yayımlanan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme’nin 1.maddesinde, mülteci “İrki, dini, uyuğu, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korunmasından yararlanmayan ya da yararlanmak istemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen kişidir.” şeklinde ifade edilmiştir (Resmî Gazete, 1961).

Mülteci kelimesi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun (YUKK) 61’nci maddesinde ise “Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; irki, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir.” şeklinde ifade edilmiştir (YUKK, 2013).

Uluslararası Göç Örgütü’nün (International Organization for Migration-IOM) yayımladığı Göç Terimleri Sözlüğünde sığınmacı kavramına ise; ‘Zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi’ tanımı getirmiştir.

Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler ülkeyi terk etmek zorundadırlar ve eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler temelinde ülkede kalma izni verilmemişse, bu kişiler ülkede düzensiz veya kanuna aykırı bir durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler.’ şeklinde yer verilmiştir (IOM, 2009).

Bu tanımlara baktığımızda Avrupa dışından göç eden yabancı uyruklu kişilerin tüm şartları taşısalar dahi mülteci olarak adlandırılmayacağı görülmektedir. Yani mülteci olabilmek için göçün olumsuz nedenlerle Avrupa ülkelerinden yapılması gerekmektedir (Nurdoğan ve Öztürk, 2018).

TÜİK 2021 verilerine bakıldığında Türkiye’ye göç eden geçici koruma altındaki nüfus içinde büyük payı Irak, İran, Özbekistan, Suriye ve Afganistan gibi ülkelerin aldığı görülmektedir (TÜİK, 2023). Genç yaşlı, kadın erkek, çocuk, birçok insan yaşamlarını sürdürebilmek için ülkelerinden, yaşamlarını tehdit eden coğrafyadan kaçıp Türkiye topraklarında yaşamaya başlamışlardır. Bu ülkelerden göç edenler mülteci statüsünde kabul edilmemekte ve sığınmacı olarak tanımlanmaktadırlar.

Geçici Korunma Altındaki Okul Öncesi Öğrencilerine Yönelik Eğitim Çalışmaları

Türkiye ile en uzun kara sınırına sahip olan komşusu Suriye’de halk, 2011 yılında ortaya çıkan iç savaş nedeni ile zor günler geçirmiştir. Bu iç savaş Suriye halkını kitleler halinde göçe zorlamıştır (Abdi, 2022).

Tarih boyunca birçok göçe şahit olan ve Türkiye bu kez Suriye’den kitleler halinde gelen çok sayıdaki yabancı uyruklu kişiye ev sahipliği yapmak durumunda kalmıştır. Gerek Suriye ile olan tarihi bağları gerekse de Türk halkının tarihte zulüm görenlere gösterdiği kucaklayıcı tavrı nedeniyle bu göçün büyük yükünü Türkiye taşımak zorunda kalmıştır. Türkiye, topraklarına sığınan bu Suriyeli vatandaşların temel yaşam haklarını korumak adına bu göç sürecini yasal düzenlemelerle yürütmüştür (Tanrıku, 2017).

Bu kapsamda Türkiye yabancıların Türkiye’ye girişleri ve çıkışları, ikamet izinleri, sığınan kişinin sınır dışı edilme durumları gibi konularına yer verdiği Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nu (YUKK) 2013 yılında yürürlüğe koymuştur. 2014 yılında da Geçici Koruma Yönetmeliği’ni çıkararak, 2011 yılında başlayan büyük Suriye göçü sonrasında yabancı uyruklu kişilere yönelik geçici koruma sağlanacağı da belirtilmiştir.

Bu kapsamda İran, Irak, Özbekistan gibi ülkelere gelen yabancılar da geçici koruma statüsünde bulunup bu yönetmelik kapsamındaki haklarından faydalanabilmektedir. Bu yasal düzenlemelerle

Türkiye'deki geçici koruma altındaki bireylerin eğitim, sağlık ve diğer temel yaşam haklarına erişebilmesi sağlanmıştır (Fansa, M. 2021). TÜİK'in 2022 Uluslararası Göç İstatistiklerine bakıldığında Türkiye'nin en çok göç alan ilinin İstanbul olduğu dikkat çekmektedir

(TÜİK, 2023). Türkiye'nin birçok ilinde ikamet eden ve farklı milletlerden de olan bu sığınmacıların İstanbul başta olmak üzere birçok kentimizde oldukça fazla yer almaları birçok durumu da gündeme taşımamıza neden olmuştur.

Yıllar içinde artarak süregelen ve büyük bir kısmı düzensiz şekilde gerçekleşen bu göç dalgası ile kalabalık nüfusa sahip olan İstanbul daha büyük sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. İstihdam, konaklama gibi problemlerin yanında bu göç eden insanların eğitim ihtiyaçları da zaman ilerledikçe büyük bir problem olarak önümüze serilmiştir.

Ülkemize sığınan kişi sayısının her yıl biraz daha yükselmesi ve bu sığınmacıların ülkemizde kalma sürelerinin artması ya da kalma sürelerinin belirsizliği durumu eğitim noktasında alınması gereken önlemlerin ihtiyacını da artmıştır (Abdi, 2022).

Türkiye Cumhuriyeti geçici koruma altındaki okul öncesi çağda bulunan çocukların her türlü ihtiyaçlarını karşılama çabasında bulunurken, ülkemize sığınan ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre eğitim alma hakkı olan bu çocukların okul öncesi eğitim ihtiyacını da büyük oranda karşılayacak çalışmalar planlamıştır (Seydi, 2014).

En çok da okul öncesi çağda bulunan çocukların etkilendiği bu göç süresinde, çocukların eğitimlerini devam ettirmek adına okullarımızdaki sınıflarda yer almaları sağlanmış ve Türk eğitim sistemine dâhil edilmişlerdir. Ancak gün geçtikçe sayıları hızla artan bu çocuklar için daha kapsamlı, daha iyi bir planlama ve programlamaya gerek duyulduğu görülmektedir (Abdi, 2022).

Geçici koruma altındaki öğrencilerin derinlemesine hazırlanmış bir plan ve programlamaya tabi tutulmadan sınıflarda yer almaya başlamaları ile birlikte sınıflarda yeni problem durumlarla karşılaşmamıza da bir kapı aralanmıştır. Bunun yanında da okul öncesi çağda bulunan çocukların yeni bir kültürün dinamiğine ayak uydurmaya çalışması ve bu dinamikte yer bulma çabasındaki süreçleri yeni problemleri de beraberinde sürüklerken, bu sürecin olumlu etkilerini de göz ardı etmemek gerekmektedir (Kozikoğlu ve Yıldırımoğlu, 2021).

Farklı kültürlerin zenginlik kabul edildiği çağdaş eğitim anlayışında geçici koruma altındaki çocukların farklılıkları fırsat eğitimine dönüştürülebilir. Her öğrencinin kendi kültürünü

sınıfına taşıdığını düşünüldüğünde sınıf içerisinde farklı kültürlerin dahil olduğu bir etkileşim ortamı oluşturulmuş olacaktır (Abdi, 2022).

Yaşanan bu etkileşimin karşılaşılabilecek sosyal sorunların azaltılmasında ve okul öncesi eğitim ortamlarında sınıflardaki demokrasi kültürünü destek sağlama noktalarında katkıları olacağı düşünülebilir (Burak ve Amaç, 2021).

Yaşanan göçlerin sonucunda eğitim sistemimize dahil olup sınıflarımızda yer alan geçici koruma altındaki çocuklar okul öncesi eğitim ortamlarında kültürel çeşitliliğin oluşmasına katkı sağlamıştır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

Bu durum, eğitimde bireysel farklılıkların zenginlik olarak görüldüğü ve yaşatıldığı bir eğitim anlayışını öne çıkarmış ve geçici koruma altındaki çocukları da içine alan kapsayıcı eğitimin uygulamasının gerekliliğini ortaya koymuştur (Kozikoğlu ve Yıldırımoglu, 2021).

Ülkemize sığınan bu insanların Türkiye’de kalmaya devam ettikleri süre boyunca bu toprakların kültürü ile uyum içinde bulunarak ruhsal ve fiziksel sağlıklarının korunması önem teşkil etmektedir. Bu kadar farklı kültürden insanın uç noktalardaki sayılarla farklı bir kültürün içine kontrolsüzce bırakılması, bir arada yaşamalarının istenmesi elbette beraberinde sorunları da getirecektir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

Büyük bir değişimden geçen bu insanların hiç bilmedikleri bir yerde bilmedikleri bir dilin akışında kendilerini bulmaya çalışması, sancılı bir var olma süreci olacaktır. Bu durumun en az hasarla atlatılması ise kendini ifade edebilen bireylerle yani göç edilen ülkenin dilini öğrenmekle sağlanacaktır (Abdi, 2022).

Hem dil öğrenmeleri hem Türk kültürüne uyum sağlayabilmeleri hem de eğitim haklarından yararlanmaları adına okullarımıza yerleştirilen geçici koruma altındaki çocuklar için yapılan en önemli çalışmalardan biri Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PICTES)’dir.

2016 yılında başlayan bu proje hâlâ Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES) adıyla uygulanmaya devam etmektedir. Türkiye’de yaşamaya ve Türk okullarında eğitim almaya devam ettikleri süre boyunca en az problemle sürece dahil olmalarını sağlamak için Türkçe öğrenmeleri gereken bu çocuklar için planlanmış bu projenin de temel faaliyeti Türkçe öğretimidir (Abdi, 2022).

Resmî okullarda sayıları hızla artan geçici koruma altındaki öğrencilerin Türkçe öğrenmesine yönelik yapılan çalışmalar, PİKTES projesi ile bir programa bağlı olarak düzen içerisinde yürütülmektedir (Çiftçi, E. 2019).

Bu nedenle PİKTES projesi bu alanda yapılan ilk proje olması ve günümüze kadar hâlâ varlığını sürdürmesi nedeniyle de dikkat çekmektedir. Ancak bu projeler tek başlarına büyük etkiler yaratamamakta, sayılarının ve içeriklerinin artırılması ve tüm geçici koruma altındaki öğrencileri kapsayan yapıda çalışmalarla sisteme dahil edilmeleri gerekmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

İlk olarak okul öncesi eğitim kurumlarına dahil olan ve birçoğu dil bilmeyen geçici koruma altındaki çocukların eğitim sistemine dâhil edilmeye çalışılmasındaki büyük sorumluluklardan biri de okul öncesi öğretmenlerine düşmektedir. Alanda aktif olarak görev alan, ders saati bazında bireysel olarak geçici koruma altındaki çocuklarla daha çok zaman geçirme fırsatı yakalayan ve sınıf ortamında olumlu-olumsuz durumları daha çok gözlemlene şansı bulan okul öncesi öğretmenleri bu konuda en fazla deneyime sahip olan kişilerin başında bulunmaktadır (Abdi, 2022).

Kapsayıcı eğitimi uygulayacak olan, geçici koruma altındaki çocukların belki de uyum sürecindeki yol rehberi olacak olan kişi okul öncesi öğretmenleridir. Sistemin içerisindeki aksaklıkları, sığınmacı çocukların ihtiyaçlarını, uyum problemlerini ya da eğitime olan algısını belirleyecek kadar deneyim sahibi olma fırsatı yakalayanlar yine okul öncesi öğretmenleridir (Çakır, 2011).

Eğitsel çalışmalar üzerindeki planların, düzenlemelerin veya uygulamaların hiçbiri bir okul öncesi öğretmenleri kadar önemli noktalara ulaşamayacak, sahadan planlayıcılara dönüt sağlayamayacaktır. İçinde bulunduğumuz durumun tüm artı ve eksileri okul öncesi öğretmenlerinin etrafında hayat bulmaktadır (Akbulut, 2018).

Sürecin içerisinde yaşanan tüm zorluk ve kolaylıkları deneyimleyen okul öncesi öğretmenleri eğitim sisteminin taşıyıcı kolonlarından. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarındaki geçici koruma altındaki çocuklara bakış açıları, algılama biçimleri ve tavırları önem arz etmektedir (Çakır, 2011).

Geçici Korunma Altındaki Okul Öncesi Öğrencilerinin Eğitimi Sorunsalı

Türk öğretmenlerin, geçici koruma altındaki öğrencilerin eğitiminde yaşadıkları en büyük problem öğrencilerin Türkçe bilmemeleridir. Türkçe öğrenme açısından büyüklerine oranla daha şanslı olan geçici koruma altındaki okul öncesi çağında bulunan öğrencilerin özellikle okula ilk başladıklarında Türkçe bilmediklerinden dolayı kendi aralarında gruplar oluştursalar da sonradan diğer öğrencilerle kaynaştığı görülmektedir. Özellikle dil problemini çözen geçici koruma altındaki çocukların Türk öğrenci ve öğretmenlerle daha iyi iletişim kurdukları söylenebilmektedir (Çakır, 2011).

Eğitimin temel amacı olan bireyde istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci en başta okul öncesi çağda verilen eğitim anlayışıyla gerçekleşmektedir. Bu süreç belli bir program dâhilinde ilerlemektedir. Formal eğitimin yapıldığı kurum olan okullarda eğitim ve öğretim genellikle sınıf içerisinde yapılmaktadır (Güleç ve Alkış, 2004).

Eğitimin en önemli iki bileşeni olan öğretmen ve öğrenciler zamanlarının büyük çoğunluğunu sınıf ortamında geçirmektedirler. Bu ortamda öğrenmenin kolay olabilmesi için özellikle de okul öncesi öğretmenlerinin rehberliğine ihtiyaç vardır (Yiğit, 2008).

Okul öncesi eğitim kurumlarında sınıf yönetimi, öğrenme için en uygun ortamın oluşturulması sürecidir. Bu sürecin bazı bileşenleri vardır. Bunlar; zaman yönetimi, sınıf kuralları, fiziki şartlar, materyal ve öğrencinin motive olma durumu olarak sıralanabilmektedir (Sadık 2020).

Sınıf yönetiminin tek başına karmaşık ve değişik boyutları olmasına rağmen, özel bir çaba isteyen bir süreç olmasına karşın Türkiye’de 2011 yılı itibarıyla geçici koruma altındaki öğrencilerin sınıflarda bulunması ile sınıf yönetimi yeni bir boyut kazanmıştır. Sınıf yönetimini daha da zorlaştıran bu süreç sınıfta geçici koruma altındaki öğrenci bulunan okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi deneyimlerinin incelenmesini gerekli kılmaktadır (Akbulut, 2018).

Sonuç

Türkiye içinde yer aldığı coğrafyada sosyoekonomik ve siyasal gelişmeler nedeniyle yüzyıllardır sancılı bir süreç yaşamaktadır. Bulunduğu jeopolitik konum nedeniyle Ortadoğu coğrafyasında yaşanan olumsuz durumlardan en fazla etkilenen ülkelerden biri olan Türkiye birçok ülkeden göçmenin sığındığı ilk liman olmuştur. Bu sayılar milyonları bulmuş ve belirli sebeplerle göç eden bu insanların sosyoekonomik yaşantılarının incelenmesi ve sebeplerin temeline inilerek irdelenmesi gereği yüksek önem arz eden boyutlara ulaşmıştır.

Bu göç hareketleri gün geçtikçe artmakta ve kontrol etmesi güç hale gelmektedir. Bu durum da okullarımıza kadar yansımakta ve eğitim öğretim sisteminde aksaklıklara neden olmaktadır. Alan yazın tarandığında bu alanda yapılan çalışmaların büyük bir kısmında yaşanan sorunların ortak temelini hem öğrenciler hem de göç hareketliliğine dahil olan tüm bireyler için dil bilmeme ve kültürel farklılık olduğu dikkat çekmektedir.

Literatürde ülkemizde bulunan geçici koruma altındaki çocuklar ve aileleri ile ilgili birçok açıdan bakış açısı sunan çok fazla çalışma bulunmaktadır. Bu araştırmaların buldukları ortak nokta dil problemidir. Akbulut'un (2018), geçici koruma altındaki çocuklarla ilgili yaptığı çalışmada geçici koruma altındaki çocuklarda dil ve okula uyum sorunlarının en çok gözlenen problem olduğunu belirtmiştir.

Selçuk, Güzel ve Buz (2021), yaptıkları araştırmada geçici koruma altındaki çocukların karşılaştıkları temel sorunun dil olması nedeniyle ülkenin sosyal iklimine her birey kadar katılabilmeleri için Türkçe öğrenmenin gerekliliğini vurgulamışlardır.

Sarıer (2020), yaptığı araştırmada, geçici koruma altındaki okul öncesi çağıda bulunan ve birçok açıdan mahrum olan öğrencilerin eğitiminde en önemli sorunun dil konusu olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kardeş ve Akman (2019), yaptıkları araştırmada dil probleminin ardından karşılaşılan en büyük problemlerden birinin de geçici koruma altındaki çocukların eğitime karşı ilgisiz olması olduğunu ifade etmişler ve buna neden olan sebebin ise yine geçici koruma altındaki öğrencilerin dil bilmediği için kendisini ifade edememesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Araştırmalarında, geçici koruma altındaki öğrencilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak detaylıca

hazırlanacak olan bir programla, uyum sorunlarının en aza indirilebileceğini ve dil öğrenen, kendini ifade edebilen çocukların yaşayacakları sorunların da direkt olarak ortadan kaldırılmış olacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Yurdakul ve Tok (2018), yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre geçici koruma altındaki öğrencilerin yaşadıkları dil problemi nedeniyle ders esnasında gürültü yaptıkları, akranlarına karşı agresif davranışlarda buldukları ve güdülenmede sorun yaşadıkları verilerine ulaşmışlardır.

Bunun yanı sıra ailelerin dil bilmeme nedeni ile öğrencinin dersleri ile ilgilenemedikleri, ancak öğrencinin dil öğrenmeye başlaması ile sınıf kültürüne uyum sağlayabildikleri de araştırmanın sonuçları arasında bulunmaktadır.

Eminoğlu M. ve Eminoğlu N. (2020), geçici koruma altındaki öğrencilerle ilgili yaptıkları çalışmada yapılması gereken ilk şeyin bu öğrencilere ve ailelerine Türkçenin öğretilmesi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Literatür incelendiğinde geçici koruma altındaki çocukların ve ailelerinin en büyük sorununun farklı bir kültür içinde var olmaya çalışırken dil bilmedikleri için yaşadıkları sancının tüm sosyokültürel sancuları da beraberinde getirdiğini görmek mümkün olmuştur.

Ülkemizde yaşamaya başlayan, işe giren, ev sahibi olan, ülke vatandaşları ile evlilikler yapan, çok sayıda çocuğa sahip olan ve sosyal hayatın her alanında karşımıza çıkan geçici koruma altındaki bireylerin ülkelerine dönüşleri her geçen gün biraz daha zorlaşmakta ve sosyal hayatın her alanında bulunma oranları da her an daha da artmaktadır. Bu ailelerin çocukları Türk okullarında yerlerini almış ve sayıları hızla katlanarak artmaktadır.

Söz konusu geçici koruma altındaki çocukların sınıflara alınmadan önce uyum süreçlerini geçirecekleri çalışmaların yapılacağı bir oryantasyon sürecine tabi tutulmaları ve alacakları eğitim hakkında bilgilendirilmeleri, dil öğrenme sosyal kültüre uyum sürecini kolaylaştıracak gerekli materyallerin sağlanması, özellikle okul öncesi ve sınıf öğretmenlerine bu süreci sancısız bir şekilde geçirebilmeleri için gerekli eğitimlerin, materyallerin ve ihtiyaç duyulacak tüm desteğin sağlanması ve tüm bunlara paralel olacak şekilde okul aile işbirliğinin sağlanması adına geçici koruma altındaki çocukların ailelerine de gerekli desteğin sağlanıp oryantasyonların yapılması gerekmektedir.

Geçici koruma altındaki öğrencilerin ebeveynlerine başka bir ülkenin kültürü içinde uyum gösterip

bu ülkenin dilini öğrenebilmelerine yardımcı olmak adına tüm eğitsel desteğin sağlanması gerekmektedir.

Eğitim kurumlarımız özelinde yapılacak olan çalışmalar hem okullarımızın dinamiğini güçlendirecektir hem geçici koruma altındaki çocukların en az zararla düzen içinde yerini almasını sağlayacaktır hem de ülkemiz adına sosyokültürel alanda karşılaşılabileceğimiz güçlükleri en aza indirecektir. Bu bağlamda daha kapsamlı, detaylı ve işlevsel bir programlama ile bu sürecin yönetilmesi durumu büyük bir ihtiyaç olarak karşımızda durmaktadır.

Kaynakça

Abdi, Z. (2022). “Türkiye’nin Suriye Politikası”. H. Çomak, C. Sancaktar ve Z. Yıldırım (ed.). içinde Uluslararası Politikada Suriye Krizi. (s. 354-357). Beta Yayınları.

Akbulat, E. F. (2018). Geçici Koruma Altındaki Öğrenci Sorunu. Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(2), 1-17.

Avcı, G., Kirişçi, K. (2020). “Uluslararası Politikada Siyasal Krizin Küresel ve Bölgesel Etkileri”, Migración y Desarrollo. 2022 (7), s. 123-173.

Burak, D., & Amaç, Z. (2021). “Mülteci Öğrenciler Kanadı Kırık Kuşlar Gibidir”: Öğretmen Adaylarının Mülteci Öğrenci Algıları. Milli Eğitim Dergisi, 50(1), 221-247

Canpolat, H. ve Onur, H. (2022). Türkiye’nin Göç Politikalarının Komşu Ülkelere Yönelik Gelişimi (s.123-175). Orsam Rapor: Ankara.

Çakır, S. (2011). Türkiye’de göç, kentleşme/gecekondu sorunu ve üretilen politikalar. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, No:23, 209-222.

Çiftçi, E. (2019). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde kullanılan “Yabancı Uruklu Öğrenciler İçin Türkçe” kitabında kültür aktarımı. XI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu.

Eminoğlu, N., & Eminoğlu, M. F. (2020). Geçici Koruma Altındaki Öğrenci, Okul ve Öğretmen Algılarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Journal of Social Sciences And Education, 3(1), 387-399.

Fansa, M. (2021). Kimim Ben? Göçmen, Sığınmacı, Mülteci, Yabancı, Vatansız ve Geçici Koruma: Türkiye’deki Yabancıların Eğitimi. *Antakiyat*, 4(2), 289-306

Frontex (2019). Genel Suriye-Türkiye Raporu. Varşova.

IOM. (2009). Göç terimleri sözlüğü. Cenevre: IOM
https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf

İnaç, H. (2021). Avrupa Birliği’ne Entegrasyon Sürecinde Türkiye’nin Kimlik Problemleri ve Komşularıyla İlişkileri, Adres Yayınları: Ankara.

Kap, D. (2014). Geçici koruma altındaki öğrenciler: Türkiye’nin müstakbel vatandaşları, *Akademik Perspektif Dergisi*, Aralık, 30-35.

Kardeş, S., & Akman, B. (2019). Mültecilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 17, sy. 3.

Kozikoğlu, İ., & Yıldırımoglu S. (2021). Öğretmenlerin Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutumları ile Kapsayıcı Eğitimde Sınıf İçi Uygulamaları Arasındaki İlişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2021, sayı 51, s.226-244

Küçük, M. N. (2020). “Türkiye’deki Mültecilerin Eğitimi Sorunu”. *Uluslararası İlişkiler, Çevrimiçi Erken Yayım*: 1-26.

Nurdoğan, A., & Öztürk, M. (2018), “Geçici koruma altındaki bireylere yönelik kapsayıcı eğitim modeli.” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı 3, 2018, 1163 – 1172

Seydi, A. (2014). Türkiye’nin sığınmacıların eğitim sorununun çözümüne yönelik izlediği politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 267-305.

Sarıer, Y. (2020) “Türkiye’de Mülteci Öğrencilerin Eğitimi Üzerine Bir Meta-Sentez Çalışması: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, c. 3, sy. 1, 2020, 80-111.

Selçuk, O., Güzel B., & Buz, S. (2021). Türkiye’de Sığınmacı Çocukların Eğitimine İlişkin Engellerin Fenomenolojik Yaklaşımla Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 359-383.

Tutar, H. (2023) Nitel Araştırma Deseni Belirleme Ölçütleri ve Gereçlendirilmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* Cilt: 25 Sayı: 1, 334 – 355

T.C. Resmî Gazete. (5 Eylül 1961). Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme. Ankara, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10898.pdf>

T.C. Resmî Gazete. (11.04.2013). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. Sayı: 28615, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf>

Tanrikulu, F. (2017). Türkiye’de Yaşayan Geçici Koruma Altındaki Çocukların Eğitim Sorunu ve Çözüm Önerileri, *Liberal Düşünce Dergisi*, Yıl: 22, Sayı: 86, 127-144.

TUİK (2023). Uluslararası Göç İstatistikleri, 2021. Sayı: 45814 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası%20Göç%20İstatistikleri-2021-45814&dil=1>

G%C3%B6ç ve Entegrasyon Politikaları Işığında Geçici Koruma Altındaki Çocukların Eğitimi Sorunu”. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), s.100-136.

Yardım M. (2020). “Göç ve Entegrasyon Politikaları Işığında Geçici Koruma Altındaki Çocukların Eğitimi Sorunu”. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), s.100-136.

Yılmaz-Elmas, F. (2020). Türkiye’de Yabancıların Eğitime Etkisinin İncelenmesi. USAK Yayınları: Ankara.

Yurdakul A., & Tok, T. N. (2018). Öğretmen Gözüyle Göçmen/Mülteci Öğrenciler. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 46-58.